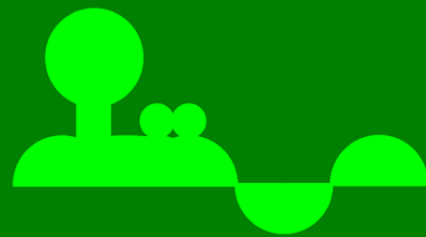

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | September 2022 | Jaargang 24 | Nummer 91

Redactie | Braakstraat 46, 5345 XB Oss | 0412-642368 | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie, Werving & Vrijwilligerscontact

Dick Roza
T 0412-642368
E pr@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Inhoudsopgave

In memoriam Peter Nederkoorn	2
Vogelkijkhut bij Ossermeer wordt geopend	2
Zadenkwekerij	3
Nijvere handjes	3
Huis en tuin	3
Zonnewaterpomphop	4
De (onze) vos	5
Hemelrijkse Waard bestaat vijf jaar	5
Per 4-wheel drive door Hemelrijkse Waard	6
Erfgoedveld ontmoet wethouder	6
Materiaal-aanhangwagen in gebruik genomen	7
Oeverwal in vogelvlucht	7
Groen & Gezond: lekker eten uit en ontspannen in tuin	8
Bij de Oude Perenboom, September 2022	8
Jos van Oorschot ging met pensioen	9
Nieuws Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen	9
Wat is "Kern met Pit"?	10
Bedankje van "Mooi Berghem"	10
Kort Nieuws	12
Werkgroep Landschapsbeheer	19

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

September 2022, Jaargang 24, Nummer 91, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Dick Roza, René van Dorst, Jan Oomen
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Braakstraat 46, 5345 XB Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel BV Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 december 2022.

Foto's voorpagina

Boven: Hopveld in de Stelt (foto: Henk Smouter)
Linksonder: Toorts (foto: Henk Smouter)
Rechtsonder: Vogelkijkhut bij Ossemeer (foto: Henk van den Oever)

NATUURWERKDAG

een initiatief van LandschappenNL

Natuurwerkdag 2022 dit jaar in Geffen

De jaarlijkse natuurwerkdag zal op zaterdag 5 november 2022 gehouden worden aan de Oude Baan in Geffen.

Die locatie wordt al geruime tijd door de groep Geffen onderhouden. Recent is er ook nog een vleermuiskelder geplaatst.

Door coördinator Tonnie van Hooff zullen onze vrijwilligers over enige tijd nog uitvoerig op de hoogte worden gebracht over de gang van zaken op de natuurwerkdag.

Dick Roza

In memoriam Peter Nederkoorn

Het bestuur van Landschapsbeheer Oss deelt met groot leedwezen mee dat onze vrijwilliger Peter Nederkoorn op woensdag 27 juli, vlak na het beëindigen van de werkochtend, op 69-jarige leeftijd is overleden.

Nadat onze vrijwilligers op maandag 1 augustus in Uitvaartcentrum van Lith in Oss afscheid van Peter konden nemen, is hij de dag daarna in besloten kring in Uden gecremeerd. Daarbij was een kleine afvaardiging van Landschapsbeheer aanwezig.

Die woensdagochtend 27 juli was bij het Ossermeer het "kunstwerk", de vogelkijkhut, waaraan onze groep technici uit de Tolstraat (Piet Geurts, Rob van de Wiel, Wim Gobbels, Jan van Helvoort en Peter Nederkoorn) maanden gewerkt hadden, aan de Hertogswetering op zijn plek gezet.

Om 12 uur was de klus geklaard en keerde de groep vol trots, blij en voldaan huiswaarts. Het bleek echter Peter zijn laatste klus geweest te zijn.

Peter was een grote vriendelijke man, die al 10 jaar als vrijwilliger werkzaam was bij Landschapsbeheer Oss. Vanaf 2017 hield hij zich hoofdzakelijk bezig met technische activiteiten in de Tolstraat. Het eerste project was het maken van een diefstalbeveiliging voor de waterpompen op het hopveld en het cranberryveld, waar we verschillende weken druk waren met de constructie en plaatsing. Daarna deed de technische club enkele kleinere projecten en vervolgens grote projecten zoals: een Cranberry-pick-machine, een brug voor bij het Ossermeer, een vissteiger voor minder-validen in Herpen en tot slot dus de vogelkijkhut bij het Oostermeer.

Peter was een techneut in hart en nieren. Hij was goed in het werken met metaal (lassen, slijpen, boren) en hout, maar ook voor straatstenen leggen draaide hij zijn hand niet om.

Hij maakte houten werkbanken voor in de werkplaats en garage en de bekleding van de vogelkijkhut. Hij was een uitstekende vakman en kon zeer goed hulpmiddelen maken om een project af te ronden, zoals een wals voor de vangbogen die gebruikt worden voor de eendenkooi. Hij stond altijd voor iedereen klaar om te helpen met grote en kleine zaken en was 's morgens altijd als eerste in de Tolstraat aanwezig en ging meestal als laatste naar huis bij de werkochtenden. Je kon altijd op hem rekenen, ook buiten de geplande werkdagen. Een passant bij de Hertogswetering heeft na zijn overlijden een plank met bloemen opgehangen in de vogelkijkhut met de tekst "de Peter Nederkoorn hut", wat laat zien dat er veel medeleven is. Peters vrouw Nellie, zijn zoon Jarno en schoonzoon

Benjamin hebben na de crematie het bloemstuk van Landschapsbeheer ter ere van Peter ook bij de vogelkijkhut opgehangen!

Het stoeltje in de hoek in ons "schaftlokaal" in de Tolstraat zal voor altijd leeg blijven. Wat zullen we hem gaan missen.

Vogelkijkhut bij Ossermeer wordt geopend

Na maanden van ontwerpen en bouwen op onze werf in de Tolstaat heeft onze houtbewerkersgroep een fraaie vogelkijkhut afgeleverd. Die werd op woensdag 27 juli geplaatst langs de Hertogswetering nabij het Ossermeer. Helaas kreeg de plaatsing een zwarte rand door het overlijden vlak daarna van onze vrijwilliger Peter Nederkoorn.

Windvaantje koekoek op dak

De vogelkijkhut, opgebouwd van eikenhouten planken, heeft een stevig stalen onderstel, dat rust op betonnen platen en is dus behoorlijk "hufferproof". Door de hoge poten wordt het zicht op het water van de wetering en de vogels er omheen niet belemmerd door een manshoge rietkraag, zodat optimaal observeren mogelijk is. Op het dak van de hut prijkt een windwijzer in de vorm van een koekoek, die verwijst naar "koekoekman" Willie de Vries. Willie, die als enthousiast koekoekdeskundige veel bij het Ossermeer vertoeft, nam het initiatief voor een vogelkijkhut en maakte eerst Landschapsbeheer en daarna de vogelwerkgroep van IVN-Oss en de gemeente Oss enthousiast voor zijn plan.

"De Koekeloer" mooie, passende naam!

De realisatie was mogelijk dankzij een legatiebedrag dat IVN nog had staan van een overleden lid/vogelaar en een financiële bijdrage van de gemeente Oss. Landschapsbeheer nam de bouw en de plaatsingskosten voor haar rekening. Alle drie de partijen vonden de naam "De Koekeloer" een uitstekende naam voor de kijkhut.

Het Brabants Dagblad besteedde in haar editie van 29 juli uitgebreid aandacht aan De "Koekeloer" met als kopregel: "Eindelijk! Een kijkhut voor vogelspotters in Oss".

Mooi uitzicht over het Ossermeer vanuit de vogelkijkhut (foto: Henk van den Oever)

Officiële opening op 9 oktober

De officiële opening van de vogelkijkhut, die een onderdeel vormt van het 40-jarig bestaan van de Vogelwerkgroep Oss, zal plaats vinden op zondag 9 oktober. Voorafgaand aan de opening is er van 8.00 tot 10.00 uur een wandeling voor de leden van de Vogelwerkgroep Oss en geïnteresseerde vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss. Voor de teruggekeerde wandelaars staat er daarna van 10.00 tot 10.30 uur een, door IVN aangeboden, lunch klaar. Vervolgens start om 10.30 uur de officiële openingshandeling. Wethouder Dolf Warris zal de kijkhut openen door het onthullen van het naambordje "De Koekeloer" en daarna zullen er nog wel enkele toespraakjes komen van de voorzitters van IVN-Oss en Landschapsbeheer Oss of andere betrokkenen bij het project.

Dick Roza

Zadenkwekerij

Konden we vorig jaar in de herfst al het grootste deel van de eenjarige en zelfs sommige tweejarige inheemse kruiden oogsten (korenbloem, gele ganzenbloem, echte kamille, klapproos, paarse morgenster, hazenpootje, slangenkruid), dit jaar waren de overige tweejarige en meerjarige kruiden aan de beurt.

Een lust voor het oog

Uitbundig bloeide vanaf begin juni de geel-bloeiende zwarte toorts naast de helder blauw bloeiende wilde cichorei (alsof de natuur de Oekraïne wilde steunen). Spectaculair bloeiden de steenanjers (fel roze-paars), de gele morgenster, margriet (wit), ossentong (paars), zwarte toorts (geel) en de dagkoekoeksbloem (paars). Op de hoogtijd van de bloei in juni, was de aanblik van de zadenkwekerij een lust voor het oog en we hebben ook al vele complimenten van voorbijgangers mogen ontvangen. Maar ja, aan alle moois kwam min of meer abrupt een eind toen de droogte toesloeg. Eind juli was de aanblik al vergelijkbaar met die in de herfst en vanaf half augustus hebben we alles noodgedwongen afgemaaid en waar mogelijk de zaden geoogst.

Meerdere manieren van oogsten

Het oogsten van de zaden is overigens wel een uitdaging: voor elke soort moet je uitvogelen hoe je dit het beste doet. Voor de ene soort is afmaaien en zaden uitkloppen op een groot zeil toereikend (wede), maar andere soorten moet je beslist met de hand plukken. En zelfs dat heel voorzichtig, want zodra je van sommige soorten de uitgebloeide bloemen op zijn kop houdt valt het zaad er al uit (koekoeksbloem, steenanjer). Gelukkig hebben we binnen de tuingroep meedenkende mensen die hiervoor waardevolle suggesties geven en die dat ook in de praktijk brengen. Jammer dat de droogte dit jaar zo hard heeft toegeslagen. Wat een verschil met vorig jaar toen we met overvloedige regenval (vooral in juli) te maken hadden en de inrit naar de Tuinderij tot ver in het najaar vol stond met uitbundig bloeiende kruiden. Enig voordeel is nu dat we de bloembedden al vroeg kunnen klaarmaken voor de zaaiperiode in het najaar... Volgend jaar een nieuwe ronde!

Henk Smouter

Nijvere handjes

Aansluitend op het artikel van Henk Smouter over onze zadenkwekerij is het leuk om de mail te lezen die onze coördinator Tonnie van Hooff onder de titel "Sterk zaad uit de tuin" op 25 juli stuurde aan al onze vrijwilligers.

Sterk zaad uit de tuin

"Steeds vergeten we de nijvere handjes uit de tuin, die afgelopen winter zo druk waren met het oogsten van zaad uit de zadenkwekerij in Landerij VanTosse, te complimenteren met het resultaat. Wat een werk was dat daar in ons tuingebouw; de hele tafel lag bezaaid, allerlei kleine en grote zakken werden gevuld met zaadjes en dan het hele spul naar de zolder om te drogen. En dan komt er een moment dat alles moet kloppen, wordt het zo mooi als we ons voorgesteld hadden? In Lithoijen hebben we 2 grotere percelen ingezaaid, eentje op D'n Dam aan de Weisestraat en een perceel aan de Lithoijensedijk bij de sluiswoningen. Het resultaat mocht er zijn, twee prachtige, zeer uitbundige bloeiende bloemenvelden. Proficiat zaaiers, schofelaars, oogsters, zaadverzamelaars en bedenker Henk Smouter, daar doen we het voor! Succes met de oogst in het najaar! De zaadbedrijven Crujdhoeck en Neutkens krijgen zware concurrentie aan jullie!"

Tonnie van Hooff

Huis en tuin

Ik koos de titel omdat het zo bekend klinkt. Waarvan ook al weer? Een televisieprogramma? De naam van een boek over tuinieren? Maakt niet uit, lijkt me. Het is wel een pakkende titel. Toch??!!

Het is al best wel weer lang geleden dat ik een stukje schreef voor onze Nieuwsbrief.

Waarom nu weer: Ik kwam zo rond de langste dag, 21 juni, een verrassing tegen in mijn kleine voortuin. Niet gezaaid, maar spontaan opgekomen. Het was een zandblauwtje.

Het stond tussen de middelste teunisbloem, koekoeksbloemen, penningkruid, steenanjers, margrieten, lelietjes van dalen, melige toortsen, lavendel en prikneusjes in. Ja en natuurlijk nog wat andere bloemen. Maar dat zandblauwtje vond ik wel zo apart en verrassend.

Bovendien zei "onze Tonnie" laatst dat hij op zondag in zijn Weeknieuws graag wat meer wilde vertellen over onze tuinderij VanTosse. Maar ja.. elke week schrijven over het feit dat het onkruid zo hard groeit dat we het bijna niet de baas kunnen blijven lijkt me nou ook niet zo inspirerend. En elke week vertellen wat we gezaaid hebben...Nou ja ! Hmm.

Toen ik Henk Smouter vertelde over mijn spontane zandblauwtje zei hij dat ik maar eens door de tuin moest lopen, want daar zijn er ook zoveel spontaan op gekomen. Ook de steenanjer doet het daar zo ontzettend goed.

Het zandblauwtje (*Jasione montana*) hoort thuis bij de klokjesfamilie, evenals de bekendere soorten als grasklokje, kluwenklokje, rapunzelklokje, het akkerklokje en nog een paar andere soorten. Als je het bloemetje bekijkt denk je misschien wel aan een composiet. Bij beter kijken zie je dat het

bloemhoofdje bestaat uit een aantal aparte gesteelde bloemetjes met elk vijf kroonblaadjes. Ze hebben een doosvrucht die met twee kleppen openspringt, dat typerend is voor de klokjesfamilie en ze onderscheidt van de composieten. De plant is karakteristiek voor de kalkarme zandgronden. Het groeit op open tot grazige terreinen, matig zure en voedselarme en droge graslanden en bermen. Het is een kortlevende plant die in hoge en dichte vegetatie niet lang stand houdt. Zandblauwtje heeft open plekjes nodig om te kunnen kiemen. Het bovenste bloemetje is groter dan de bloemen aan de zijtakjes. Voor talrijke insecten is de plant een belangrijke nectar- en stuifmeelbron, zoals de zandbijen en groefbijen, maar ook voor vlinders, kevers en graafwespen.

De Steenanjer (*Dianthus deltoides*) groeit ook voorbeeldig in de tuin en omgeving ervan. Deze werd vroeger ook wel Zwolse anjer genoemd, omdat hij vrij algemeen groeide in het stroomgebied van de Overijsselse Vecht en de Dinkel in de buurt van Zwolle. Deze plant groeit in de volle zon in droge graslanden met een kort gesloten vegetatiedek. Gewoonlijk komt de steenanjer voor op kalkarme, maar niet zeer voedselarme zandgrond. Oorspronkelijk was zij het meest aan te treffen in schrale weiden langs kleine rivieren. De "verbetering" van het grasland heeft haar grotendeels verdreven. Het woord "steen" duidt op de "steenrode" kleur van de bloem volgens de bekende Heukels' flora, al vind ik persoonlijk dat stenen anders kleuren. In ieder geval slaat het niet op de standplaats. Dus hij groeit niet tussen en op stenige bodems. Tegenwoordig wordt hij nogal eens uitgezaaid en kan hij zich prima handhaven op een geschikte plek zoals bij ons in de Tuinderij.

In de tuin VanTosse kom je ook soorten tegen, brunel, kleine pimpernel, mooie grasen en wat ik zeker niet verwacht had het rapunzelklokje (*Campanula ranunculus*). Hij wordt ook wel Repelsteeltje genoemd. In het land van Cuijk ben ik hem vaak tegen gekomen tussen Grave en Beers in de berm, en ook verder zuidelijk in de buurt van Boxmeer richting Vierlingsbeek. Dit slanke en sierlijke klokje heeft een losse, piramidevormige pluim met bleekblauwe bloemen en een enkele keer zijn ze wit. Het kan tussen de 60 en 90 cm groot worden en groeit vooral op kalkhoudende zandgrond vooral langs de grote rivieren in het oosten van ons land, zoals de Maas, deels de Waal en de IJssel. Rapunzelklokje houdt van matig voedselrijke gras- en hooilanden. In de pleistocene delen van ons land, ook in schrale wegbermen, is hij waar te nemen. Op de Rode Lijst staat hij te boek als kwetsbaar. De plant heeft een kortlevende zaadbank, korter dan 1 jaar. Ik zou heel graag willen weten waarom hij in onze tuin terecht is gekomen. Het is daar zo'n arme zandgrond en niet kalkrijk, volgens mij. Ik ben dan ook benieuwd of hij zich zal handhaven. We gaan het zien. We houden hem in de gaten.

Eigenlijk ben ik best een beetje trots op al het moois dat er zich ontwikkelt. Kom eens langs en bewonder onze mooie tuin. En oh ja..., vanmorgen hebben we 400 stuks prei geplant. En ook Nieuw-Zeelandse spinazie gezaaid. Er is weer van alles te smullen. Gezond en vitaminerijk. En onbespoten. Dat telt.

Maria Michiels

Zonnewaterpomphop

Heel gedoe twee jaar geleden om het hopveld van water te voorzien: althans, technisch niet, maar financieel wel. Net als dit jaar hadden we toen te maken met een erg droog groeiseizoen en watergeven was dagelijkse noodzaak. Nu hadden we bij de aanleg al een goed functionerend druppelsysteem aangelegd. Grootste minpunt in dit systeem was de aanvoer van water uit een puls door de benzine aangedreven pomp. Elke dag 5 liter benzine, keer (gemiddeld) 5 dagen per week en dat gedurende minstens 6 weken. Per keer (toen nog) €1,75. Oftewel meer dan €250,- kosten aan water alleen. En de tijd die je eraan moet besteden om alles elke dag aan te zetten.

Reden voor onze techneuten destijds (Piet, Peter, Rob) om te zoeken naar een alternatief. Wat als we een paar zonnepanelen installeren, omvormer erbij, accu's voor stroomopslag, elektrische pomp en voila! Inventief gezocht naar een (proef)opstelling. We hadden nog een oude keet (ooit gekregen van natuurmonumenten) die jaren dienst had gedaan als schuilhok bij het cranberryplukken. Als we daar de panelen op monteren, technische zaken binnenin, en degelijk afsluitbaar, dan moeten we een mooi automatisch systeem hebben dat we in het veld kunnen laten staan. Moet werken!

En dan heb je een jaar daarna (vorig jaar) een drijfnaat groeiseizoen. Nooit water hoeven te geven en van uittesten kwam niet veel.

Maar dit jaar heeft het systeem zijn diensten uitstekend bewezen. Na wat finetunen (o.a. door inpassen van een regelunit die bij een bepaalde lichtintensiteit de pomp inschakelt) heeft het systeem de afgelopen maanden vrijwel probleemloos gewerkt en heeft de hop zich mooi gelijkmatig kunnen ontwikkelen. Het heeft enige investering gekost, maar die krijgen we er zeker uit. Niet alleen door besparing op brandstofkosten, maar ook door een betere opbrengst. Dit jaar hebben we zonder meer een grotere oogst (die overigens in zijn geheel al is verkocht aan een brouwer). Een grote pluim voor onze technische mensen, die enthousiast meedenken en invulling geven aan het verduurzamen van energie-eisende teelten.

En ja, we denken nu ook al verder aan een dergelijke opstelling voor het beregenen van het cranberryveld!

Wordt vervolgd. Henk Smouter

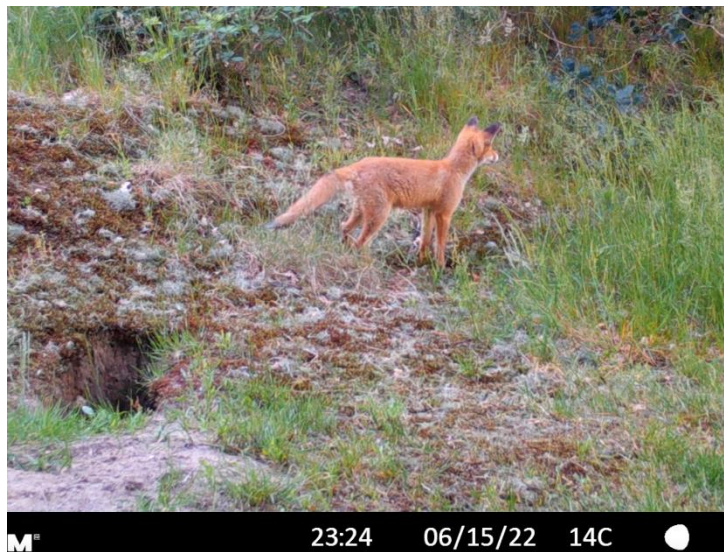
Het pomphok (foto: Henk Smouter)

De (onze) vos

Al sinds het najaar van 2021 werd onze Tuinderij regelmatig bezocht door een vos. Het bleek dat hij/zij vanuit het Laantje van Cumberland gewoon over het hek sprong, getuige de haren die aan de pikdraden bleven hangen.

Vos nam camera mee

Regelmatig hebben we de vos op onze wildcamera kunnen vastleggen, altijd 's nachts en vooral rond de poel. Deze winter zagen we meer activiteit, we vonden regelmatig resten van vogels (meest duiven) en soms een konijn. Ook zagen we dat er activiteit was rondom enkele oude konijnenholen aan de achterkant van de kruidenheuvel bij de poel. Totdat onze wildcamera op raadselachtige wijze was verdwenen.

Groot was onze verbazing toen we na een paar maanden toevallig een object in de ingang van het grootste hol zagen liggen: het bleek onze camera te zijn. Laat nou die vos de camera het hol in hebben gesleept! En er bleken ook nog opnames te zijn gemaakt, helaas alleen geluid, want kennelijk lag de camera op zijn kop of was de lens besmeurd met zand. In ieder geval: een duidelijke aanwijzing dat de vos het hol als onderkomen had ingericht.

Ritselende geluiden

De geluiden waren meest ritselende en schuifachtige geluiden, totdat op een van de laatste opnames een duidelijk soort geblaf en gepiep te horen was. Er zouden toch geen....?

Camera schoongemaakt, weer opgehangen en jawel: daar waren ze: twee jonge vosjes. De meeste opnames zijn 's nachts gemaakt, maar tot onze verrassing was er ook een prachtige opname van overdag bij.

De laatste twee weken is er echter geen activiteit meer waargenomen, geen sporen en in de ingang van het hol hebben spinnen alweer een web geweven. De vossen zijn duidelijk op zoek gegaan naar een nieuw leefgebied!

Henk Smouter

Hemelrijkse Waard bestaat vijf jaar

Het is het alweer vijf jaar geleden dat het natuurgebied De Hemelrijkse Waard bij Oijen officieel geopend werd. Sindsdien heeft het aan belangstelling bij het publiek en de media niet ontbroken. (Zelfs het jeugd-TV-programma Klokhuys wijdde er een uitzending aan.) En duizenden mensen bezochten het gebied al, individueel of in groepsverband. Hieronder enkele citaten uit een gesprek dat boswachter Lianne Sneijder had met het Groen ontwikkel fonds.*

Weids vogelrijk natuurgebied

Lianne Schröder, coördinator natuurbeheer bij Natuurmonumenten, verbaast zich bij elk bezoek weer over hoe snel de natuur in de Hemelrijkse Waard zich aanpast aan de nieuwe omstandigheden. Waar, nog geen vijf jaar geleden, metershoge mais stond en aardappelen werden geteeld, is een weids en vogelrijk natuurgebied ontstaan. Met een opvallende bloemenrijkdom én met veel leefruimte voor bevers, dassen en andere diersoorten. Boven op de 7.5 meter hoge uitkijktoren "De Oijense Wachter" heb je een schitterend uitzicht op de Hemelrijkse Waard. In de verte de Maas en het sluizencomplex bij Lith, dichterbij de nevengeulen die plek bieden aan vissen en vogels. Vooral heel veel vogels. "Het is geweldig om te zien hoe vogelrijk dit gebied is geworden", zegt Lianne. "Onlangs hebben we hier nog een visarend gespot. Meteen na de aanleg van het natuurgebied zelfs een zeearend. Die zie je maar zelden op locaties als deze".

Binnen twee jaar gerealiseerd

Ook eenden, ganzen en karakteristieke vogelsoorten als visdief, aalscholver en kluut beschouwen sinds enkele jaren de Hemelrijkse Waard als hun natuurlijke omgeving. Wat de Hemelrijkse Waard zo bijzonder maakt, is dat het natuurgebied pas in 2016 is opgeleverd. Natuurmonumenten kocht er 20 jaar geleden al de eerste hectares landbouwgrond, maar tot voor enkele jaren geleden was het 225 hectare grote gebied nog vooral in gebruik bij agrariërs. Het is vooral onder impuls van Kaderrichtlijn Water geweest dat het gebied in zo'n korte tijd is veranderd in landbouwgrond naar natuurgebied. Een voorbeeld van de snelheid waarmee de nieuwe natuur is gerealiseerd, is één van de nevengeulen. Begin 2015 ging de eerste schop de grond in, een jaar later was de geul gereed en nu lijkt het alsof het al decennia lang het domein van vogels is.

Veel partners betrokken

Bij de ontwikkeling van de Hemelrijkse Waard zijn veel partners betrokken geweest. Eén van hen is "Groen Ontwikkelfonds Brabant". Dat fonds heeft door financiële bijdragen de verwerving en inrichting van gronden in dit gebied mogelijk gemaakt en daardoor mede gezorgd voor het huidige natuurlandschap. De uitkijktoren is er mede gekomen dankzij de lokale vogelwerkgroep. De werkgroep had een legaat ontvangen en wilde dat graag in het gebied besteden. Samen zijn we op het idee gekomen en hebben we, aangevuld met bijdragen van andere partners, de toren in 2016 kunnen bouwen. De Hemelrijkse Waard is de eerste van de drie grote projecten (Meanderende Maas) tussen Ravenstein en Lith waar geïnvesteerd wordt in hoogwaterveiligheid, verbetering van de waterkwaliteit en de aanleg van nieuwe natuur. Lees meer op de website.

Dick Roza

www.natuurmonumenten.nl/natuurgebied/hemelrijkse-waard

* Zie Nieuwsbrieven Juni 2015, Maart 2016, Juni 2017 en Maart 2021.

Per 4-wheel drive door Hemelrijkse Waard

Omdat ik door mijn lichamelijke beperkingen helaas alleen nog maar vanaf de dijk de nieuwe natuur in de Hemelrijkse Waard had kunnen bekijken, bood Lianne Schröder, boswachter van Natuurmonumenten, me aan om er met haar per auto eens doorheen te rijden.

Lianne kent het gebied als haar broekzak

En dat aanbod sloeg ik natuurlijk niet af, al moest het bezoek door de coronaperikelen en de bodemgesteldheden (wateroverlast!!) in het gebied een paar keer worden uitgesteld. Maar op 28 juli was het dan toch zover. Lianne haalde me met de 4-wheeldrive van Natuurmonumenten om 10 uur keurig thuis op en richting het doel van de reis was er natuurlijk veel te bepraten. Omdat Lianne de Hemelrijkse Waard natuurlijk als haar broekzak heeft leren kennen in de vijf jaar dat het nu bestaat, reed ze me, via vaak ongebaande paden, dwars door het gebied en liet me al het moois zien dat de natuur er inmiddels tot stand had gebracht. En ze zag terloops (het hoge riet sloeg tegen het dak van de auto aan) dat er hard nodig nog weer onderhoud gepleegd moest worden. En dat gebeurde ook snel na ons bezoek.

Medevrijwilligers ontmoet

Leuk was het dat we, toen we het gebied weer uitreden, onze vrijwilligers Hans Hamersma en Menno van der Most tegen kwamen, die tijdens een controlerit van de wandelen-fietsroutes, met de bus van Landschapsbeheer als reclamezuil achter zich, op een bankje boven aan de dijk van het uitzicht en hun boterham zaten te genieten. Lianne bracht me daarna weer keurig thuis en dronk, samen met mijn vrouw Rietje, nog een kopje thee voordat ze weer terug ging naar de locatie in Hedel. Lianne nogmaals bedankt voor de mooie éénmans-excursie, waardoor ik weer eens een keer de natuur van heel dichtbij kon beleven.

Dick Roza

Erfgoedveld ontmoet wethouder

Op 14 november kunnen Ossenaars die in erfgoed geïnteresseerd zijn van 15.00 tot 17.00 uur op het gemeentehuis aanschuiven bij een publiekscennismaking met wethouder Sydney van den Bergh.

Informeel samenzijn met borrel

Sinds 23 mei heeft wethouder Sydney van den Bergh ook erfgoed in zijn portefeuille. Beleidsmedewerker van de gemeente Oss, Robin Raaijmakers, en collega's hebben de wethouder al veel verteld over het Osse erfgoed, maar willen toch graag alle organisaties en particulieren, die iets met erfgoed te maken hebben, de kans geven hun woordje te doen tijdens een informeel samenzijn met een borrel. Voor meer informatie: Robin Raaijmakers, beleidsmedewerker Erfgoed.

Dick Roza

www.oss.nl

Brabantse voedselketen in Dutch Food Week

Tijdens de Dutch Food Week, die van 8 tot 15 oktober gehouden wordt, delen veel partijen uit de agrofoodsector hun enthousiasme, kennis en kunde met de samenleving. Ze laten zien hoe ze werken aan de productiviteit van ons voedsel en het verbeteren van onze voeding.

Veel Brabantse activiteiten

De provincie Noord-Brabant is lead partner van de Dutch Food Week. Onze provincie heeft op het gebied van voeding heel veel in huis en dat willen we graag aan heel Nederland laten zien! Dit doen we door in en om de Foodweek activiteiten te organiseren over de Brabantse manier van voedsel produceren: open dagen, wandelingen, kooklessen, workshops en evenementen. Gedeputeerde Elies Lemkes-Schraver: "Landbouw en voedsel, innovatie en samenwerking zitten in het DNA van onze provincie. Dat is precies de combinatie die je nodig hebt om gezond en duurzaam voedsel te produceren dat bijdraagt aan ons welzijn in het algemeen en onze gezondheid in het bijzonder. Dit jaar willen we de Brabantse krachten bundelen en ons tijdens de Dutch Food Week stevig op de kaart zetten".

Dick Roza

www.dutchfoodweek.nl

Materiaal-aanhangwagen in gebruik genomen

Tot voor kort moesten de werkgroepeliders bij aanvang van een werkdag de gereedschappen, banken en tafels steeds vanuit de opslag in de bussen en aanhangers laden om ze na afloop weer op te ruimen. Best veel werk, elke keer opnieuw. Bovendien kwam het soms voor dat een stuk gereedschap niet was geladen dat op locatie wel nodig bleek en moest Tonnie van Hooff stel op sprong op en neer naar de werf aan de Tolstraat.

Er bestond dan ook al geruime tijd de wens om dit anders te organiseren. Als we nu eens een gesloten aanhanger hadden waarin we onze gereedschappen konden opbergen, was het idee. De groep uit Maasdonk had al zo'n aanhanger en dat zag er goed uit. Voorwaarde was dat hij voldoende groot zou zijn opdat al het gangbare materiaal erin zou passen. Bovendien moet je een aanhanger met kostbare machines wel binnen kunnen stallen i.v.m. het risico op diefstal.

Met de bouw en inrichting van de nieuwe garage vorig jaar is met dit plan al rekening gehouden. De garage kreeg hoge brede deuren aan de straatzijde, zodat een aanhanger eenvoudig kan worden binnengereden. Bovendien werd er voldoende vloeroppervlak gerealiseerd, zodat de ruimte ook nog goed begaanbaar is als er een aanhanger binnen staat.

Toen de garage eenmaal was gerealiseerd kon Tonnie op zoek naar een geschikte aanhanger. Hij vond deze in Lith. Een oud beestje dat dienst had gedaan als beurskraam. Voordeel: je kon alle zijden van de gesloten aanhanger geheel openklappen. Ideaal voor onze toepassing. De aanhanger had echter al de nodige jaartjes op de teller en dus wel wat aandacht nodig. Een klus waar Wim Gobbels, een van onze technuten, de nodige uurtjes aan heeft gespendeerd.

Eenmaal technisch in orde kon ondergetekende aan de slag met de inrichting. Hoe krijgen we al die spullen er op zo'n manier in dat ze niet beschadigen tijdens transport. Bovendien moet alles eenvoudig in en uit te laden zijn. Mooie uitdaging!

Begin augustus is de materiaalaanhanger voor de eerste keer mee het veld in gegaan. Er zullen op basis van ervaringen in het veld ongetwijfeld nog enkele verbeteringen worden doorgevoerd. Maar dat we er blij mee zijn is inmiddels duidelijk. Een bijnaam heeft de wagen ook al. Wanneer ie met al z'n wanden opengeklapt in het veld staat lijkt het net een frietkar. De bestellingen vliegen je dan ook om de oren.

Frans Hol

Oeverwal in vogelvlucht

Het project Oeverwal in Vogelvlucht is in volle gang! Binnen dit project versterken we de biodiversiteit in zowel de dorpskernen als het agrarisch gebied. Dit doen we door zoveel mogelijk nestkasten en beplanting uit te delen aan de bewoners van Lith, Maren-Kessel en 't Wild. Het project is een opvolger van Lithoijen in Vogelvlucht waar hetzelfde project is uitgevoerd in Lithoijen. Hieronder leest u hoe het project van start gegaan is, hoe het nu loopt en wat de toekomstplannen zijn.

Scannen van gevels

Afgelopen maanden zijn we begonnen met vleermuis- en gierzwaluw onderzoek waarbij de locatie van deze diersoorten is vastgelegd. Aan de hand van die gegevens weten we nu welke delen van het projectgebied het meest kansrijk zijn om de biodiversiteit te vergroten. Dat betekent dat we deze winter gericht nestkastjes kunnen gaan ophangen en bomen en struiken kunnen aanplanten om de biodiversiteit te vergroten. Tegelijkertijd is er een begin gemaakt met het scannen van de gevels in de dorpskernen. Bewoners ontvangen een flyer waarop is aangegeven welke locaties op en rondom het huis geschikt zijn voor nestkasten of beplanting. Ook staan de instructies voor het aanmelden weergegeven op de flyers. Inwoners in het agrarisch gebied hebben een informatiefolder ontvangen en kunnen zich ook aanmelden voor het project. De deelnemers die in dit agrarisch gebied vallen, zijn of worden na aanmelding bezocht door een medewerker van Orbis om samen te kijken wat voor ecologische verbeterpunten er mogelijk zijn op hun erf en wat we kunnen realiseren vanuit het project. Op deze manier wordt er gezorgd dat planten en nestkasten op de juiste plaats terecht komen waardoor ze een optimale invloed hebben op de biodiversiteit.

Aangepaste maatregelen

Om een voorbeeld te geven van de maatregelen in het agrarisch gebied wordt hieronder een mogelijke situatie geschetst: Een deelnemer in agrarisch gebied met een grote achtertuin heeft zich aangemeld en krijgt graag advies over het verhogen van de biodiversiteit op het erf. Op het perceel staan al een aantal fruitbomen, struiken en een beukhaag. Ook hangen er hier en daar wat vogelkastjes. Tijdens het bezoek van dit erf zal dus opvallen dat er al wat voedsel aanwezig is in de vorm van fruitbomen en dat er wat schuilmogelijkheden zijn voor vogels in de beukhaag. Wat nog ontbreekt zijn bloemen en besdragende planten. De werknemer van Orbis gaat kijken welke maatregelen binnen het project een positieve toevoeging hebben op het erf. In dit geval zal hij dus voorstellen om een voedselbosje (met hazelaar, zoete kers, gele kornoelje, krentenboompje en sleedoorn) of een vogelhaag (met gewone zuurbes, wilde liguster, veldesdoorn beukhaag en egelantier), dus besdragende planten, te plaatsen. Ook is hij op zoek naar een zonnige locatie waar een aantal vierkante meters aan akkermengsel ingezaaid kan worden om de bijen, vlinders en weidevogels te helpen. Als er een mooie plek gespot wordt voor een vleermuis- of huiszwaluwkast, zal dit ook aangekaart worden tijdens het bezoek.

Uitleverronde

Wanneer de deelnemer het eens is met de bedachte maatregelen worden deze genoteerd en meegenomen naar kantoor voor het verder verwerken van de bestelling. Door deze bezoeken uit te voeren wordt ervoor gezorgd dat de materialen optimaal ingezet worden voor het verhogen van de biodiversiteit in het agrarisch landschap.

In het stedelijke gebied van Lith zijn de meeste gevels inmiddels gescand en binnenkort zijn ook de dorpskern van Maren-Kessel en 't Wild aan de beurt. Vervolgens wordt in het najaar van 2022 en het voorjaar van 2023 de eerste uitleverronde gehouden. Hier gaan vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss bij de deelnemers langs om hun bestelling te brengen, de nestkasten op te hangen en de beplanting te planten.

Wij bij Orbis, samen met Landschapsbeheer Oss, zorgen ervoor dat de biodiversiteit op de oeverwal wordt versterkt en de omgeving beter beleefbaar wordt voor de huidige en volgende generaties.

Groen & Gezond: lekker eten uit en ontspannen in onze tuin

Wil jij ook graag bewuster en gezonder eten? Als je met volle aandacht eet, proef je meer, eet je langzamer, smaakt het beter en waardeer je nog meer onze zelf gekweekte groenten en kruiden uit eigen tuin, eet je vers, lokaal, biologisch en passend in het seizoen. Beter voor het milieu en voor je gezondheid. Fijn als je ons met wat kleine voorbereidingen wilt helpen en daarna gaan we gezamenlijk genieten van de maaltijd. Na het eten is er tijd voor mindful bewegen en ontspannen. Er worden diverse oefeningen aangeboden voor meer concentratie, meer ontspanning en een betere ademhaling. Ook is er een begeleide zit- en loopmeditatie en wordt er een bodyscan ingesproken.

Het programma wordt verzorgd door Ellen Korstanje van Beweeg en Leef uit Oss, zij is een gediplomeerd en ervaren mindfulnesstrainer, leefstijlcoach en Shiatsu therapeut. Meer informatie over haar activiteiten is te vinden op onze website.

Groen & Gezond bij VanTosse vindt plaats op iedere tweede maandagavond van de maand. Bij mooi weer in de tuin en anders in huis Cumberland in onze tuinderij. Om 18:00 uur start deel 1: gezamenlijk en gezond eten. Om 20:15 uur start deel 2: mindful bewegen en ontspannen. Het kan ook per onderdeel gevolgd worden; kosten €10 euro p.p. of €15,- voor de gehele avond. Voor meer details en opgave; stuur een e-mail aan info@beweegenleef.nl of bel 06-41126286.

www.beweegenleef.nl

Bij de Oude Perenboom* September 2022

Het is wel een Spartaans begin voor al die jonge bomen, die we dit voorjaar hebben geplant! Wat een warmte en droogte...

Het goede nieuws is, dat bijna alle bomen het redden, op één na... en eentje, die het erg moeilijk heeft.

Dat het zo goed gaat komt natuurlijk omdat ze stevig geplant zijn, met dank aan de scholieren van groep 7 van vorig jaar. Verder hebben de bomen af en toe, via een grote tankwagen, water gehad. Maar, het meeste moeten ze toch op eigen kracht doen. En dat doen ze, sommigen zelfs al met een enkele kers of appel!

Ook van de frambozen, achterin in het kleinere gedeelte (de hoogstambomen) kan je soms al wat snoepen.

Wat verder zo mooi is: de prachtige bloemenzee, die is ontstaan. Eerst leek het wel een zandwoestijn, nadat de toplaag van de grond was verwijderd. Maar we zaaiden diverse bloemenmengsels. En dachten: wat moet dat worden?..

Het resultaat overtreft die verwachtingen; wit, rood, roze, blauw, geel, je kijkt je ogen uit.

Wij verzamelen de komende tijd de zaden, om die opnieuw uit te zaaien op de plekken, die nu wat minder bedeed zijn.

Wie ook de handen eens uit de mouw wil steken, mag de struiken van de bessen in het achterste veld, of de frambozen aan de andere kant gerust wat water geven; zelf een gieter meenemen.

Maar je kan ook gewoon even komen kijken, en wat uitrusten op één van de boomstammen, of zelfs op het nieuwe bankje, dat gemaakt werd door de mensen van Landschapsbeheer.

Wie weet, tot ziens!

De buurtvrijwilligers van De Oude Perenboom.
fruitpluktuin.ussen@gmail.com

*Tussen Amsteleindstraat en Krijtweg (Ussen)

A. van Leuken

06-54650884

LOON & GRONDVERZET

LITHOIJEN

Jos van Oorschoot ging met pensioen

Jos van Oorschoot, die vanaf 1990 in dienst was van de gemeente Oss als adviseur Ecologie en Vrije tijd is op 1 augustus met pensioen gegaan. Velen van ons zullen wel eens met Jos hebben kennis gemaakt als hij bij activiteiten met Landschapsbeheer Oss betrokken was.

Faciliteren en stimuleren van groene projecten

Jos studeerde, voordat hij als beleidsmedewerker ecologie en Vrije Tijd bij de gemeente Oss in dienst kwam, Ruimtelijke Ordening en Milieu bij het Van Hal-Larenstein Instituut in Velp, Bachelor's Degree - Vrije Tijd bij NHVT Internationaal hoger onderwijs in Breda en biologie bij Fontys Hogescholen in Tilburg. In de vele jaren als adviseur Ecologie bij de gemeente Oss was Jos' missie: ecologie en biologie inbedden in ruimtelijke processen (beleid, beheer, vastgoed en ontwerp) en externe partijen faciliteren en stimuleren (o.a. corporaties en landbouw) en was hij betrokken bij ontzettend veel groene, milieu- en vrije-tijdsprojecten.

Stimulator oprichting landschapsbeheer

Van de vele projecten waarbij Jos betrokken was als projectleider, coördinator, stimulator of auteur noemen we o.a. bosomvorming, reconstructie landelijk gebied, regionale weidevogelbescherming, opzet wandelroutenetwerk, beleidsplan toerisme en recreatie Oss-Lith, stimuleringskader groen-blauwe diensten. En tenslotte stond hij als initiator aan de wieg van Landschapsbeheer Oss en was hij stimulator van de oprichting van Stichting Maasmeanders.

Muziek maken grootste hobby

Gedichten maken, gitaar spelen in bandjes, liedjes schrijven en zingen was een grote hobby van Jos. Jaren lang speelde hij een rol in het programma "Zout" in de Groene Engel. "Als ik geen ecooloog was geweest, waren er verschillende liedjes niet ontstaan. Die liedjes hebben te maken met mijn filosofie en hoe ik tegen de natuur aankijk", zegt Jos. In april 2021 vond Jos het tijd geworden om een deel van zijn liedjesmateriaal vast te leggen op een album*. Dat album, getiteld "Grens", werd opgenomen in de catacomben van Acropolis in Megen, met hulp van producer

Paul Verschuur en pianist en medeschrijver Erik van Dijk. De 13 Nederlandstalige nummers lopen uiteen van folk en americana tot funk, jazz en ballads. De zingende ecooloog is enthousiast over zijn cd, maar of er ooit een tweede komt is nog maar de vraag. Jos heeft nog veel liedjes op de plank liggen!

Dick Roza

* Zie nieuwsbrief Juni 2021

Nieuws Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen

Op zondag 3 juli vond op het Prelaat van de Bergplein het Feestje op het Plein plaats. Het feestcomité kan dankzij de organisatoren, werkgroep Dorpslandschap Lithoijen én BSO de Blokkendoos terugkijken op een zeer geslaagd evenement. Het project, de in ere herstelde boomgaard/natuurspeeltuin aan het Prelaat van den Bergplein, werd door de inzegening van pastoor Aarden feestelijk geopend. Het was het resultaat van een mooie samenwerking met Landschapsbeheer, de parochie, BSO de Blokkendoos en Lithoijense vrijwilligers.

Kinderen en ouders genieten volop

De kinderen (en hun ouders) genoten volop van allerlei leuke spelletjes, de limonade-koe en de gezonde snacks. Er werd voorgelezen in de boomgaard door medewerkers van de bieb en ze konden zich laten schinken door professionals. Iedereen genoot van de pannenkoekjes, gebakken door de Dames van de Rechte Tafel. Ook een ritje met de huifkar door Lithoijen behoorde tot de mogelijkheden, evenals een bezoek aan het Lithoijens museum. En wie wilde kon nog hogerop in de kerktoren en genieten van het uitzicht over Lithoijen vanuit de luiken. Voor de ouders was het ook genieten, zij konden hun kinderen in een veilige omgeving en in ontspannen sfeer laten spelen. Er waren kramen van Landschapsbeheer, de vleermuizenstichting en de Heemkundekring en in de stand van de bijenvereniging presenteerden zich de plaatselijke imkers. Ook de kunstenaars Jan de Vries, Nol Reuser en Til Willems toonden hun veelzijdige kunstwerken in een mooie ambiance. Mede dankzij het prachtige weer was het een fijne en geslaagde dag. Dank je wel aan iedereen die eraan heeft bijgedragen.

Werkzaamheden projecten

Op 13 juli vond de laatste werkdag vóór de vakantie plaats. De werkgroep DL voerde samen met de vrijwilligers LB op verschillende locaties onderhoudswerkzaamheden uit.

Na de vakantie pakte de werkgroep de draad weer op en we hopen met een aantal nieuwe projecten van start te kunnen gaan, o.a. het uitzetten van een bijen- en insectenlint is er daar één van.

Johanna Ceelen

Wat is "Kern met Pit"?

Elders in dit blad treft u een artikel aan over de "Heksje Route" die de nationale prijs "Kern met Pit" won. Hierbij een uitleg over de opzet, de doelstellingen en de voorgeschiedenis van deze buurtactie, die ressorteert onder de vleugels van de KNHM-foundation uit Arnhem.

Gewoon: Heidemij

KNHM staat voor Koninklijke Nederlandse Heide Maatschappij. De organisatie, destijds kortweg Heidemij genoemd, werd in 1888, opgericht met als doelstelling het stimuleren van de ontginning voor het ontwikkelen van woeste gronden, het aanleggen en in standhouden van bossen en het aanleggen en onderhouden van bevoeiings- en grondverbeteringswerken en het verbeteren van de werkgelegenheid. In 1897 kwam daar nog de ontwikkeling en verbetering van de zoetwatervisserij bij.

Ten algemene nutte

Al snel breidden de werkzaamheden zich uit van adviseren tot het uitvoeren van werken. Ook opdrachtgevers van buiten het ledenbestand werden bediend. Zo ontstond een ideële vereniging met een commercieel functionerend werkapparaat. De koppeling van de vereniging met de doelstelling "ten algemene nutte" en de marktgerichte werkorganisatie werd echter steeds meer als probleem ervaren. In 1972 werd daarom NV Heidemaatschappij Beheer opgericht als zelfstandige werkorganisatie met de vereniging (inmiddels Koninklijk) als enige aandeelhouder. Met deze verzelfstandiging ontwikkelde de KNHM een nieuw beleid dat zich richtte op de aandachtsvelden landinrichting, woonomgeving en milieu.

Verbeteren van kwaliteit leefomgeving

Na een malaise en verschillende decentralisaties en overnames functioneert KNHM vanaf 1982 als een onafhankelijke vereniging met een ideële doelstelling; het realiseren van projecten die de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren. KNHM ondersteunt mensen die hun buurt, wijk of streek willen verbeteren. Het gaat daarbij om ideeën en projecten van burgers, vrijwilligersorganisaties en ideële organisaties. Deze projecten richten zich op de aandachtsgebieden stadslandbouw, leefbaarheid & bevolkingskrimp, duurzame energie, cultuurhistorie & landschap en recreatie. Op projectniveau werkt KNHM regelmatig samen met Arcadis, (ontwerp- en consultancy organisatie op het gebied van de natuurlijke- en gebouwde omgeving), bijvoorbeeld in het kader van "Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen". Vandaar ook de toevoeging "Foundation" aan de naam KNHM.

N.B. Meer dan 2.000 bewonersgroepen hebben de afgelopen edities met succes aan "Kern met Pit" deelgenomen.

Dick Roza

Bedankje van "Mooi Berghem"

Op woensdag 19 augustus gaven 20 van onze vrijwilligers de omgeving van de Berghemse visvijver aan de Waatse-laar weer eens een grote opknapbeurt.

Warm hart

Het was leuk dat de website "Mooi Berghem", de meest complete website met het laatste nieuws van bedrijven en verenigingen en mededelingen van de Dorpsraad, ons op haar fraaie website onder het kopje: "Landschapsbeheer Oss draagt Berghemse visvijver een warm hart toe", hartelijk dankte voor haar werk en daarbij in het kort vermeldde wat onze stichting zoal doet in de Osse natuur.

Dick Roza

Nieuwe gastheren/vrouwen Zuiderwaterlinie

Sinds kort mogen 16 recreatieondernemers zich officieel gastheer of gastvrouw van het Landschap voor de Zuiderwaterlinie noemen. Na de eerste lichting van 40 ondernemers in 2019 breidt het aantal kwalitatieve recreatiemogelijkheden in de Zuiderwaterlinie zich uit.

Op zoek naar authentieke beleving

De ondernemers doorliepen een intensieve cursus "Gastheer van het Landschap" van IVN- Natuureducatie. Hierdoor kunnen ze hun gasten nu heel wat vertellen en laten beleven over de historie, het landschap en de bijzondere plekjes langs de 160 kilometer lange verdedigingslinie die dwars door Brabant loopt. De Alliantie van de Zuiderwaterlinie is blij met de nieuwe gastheren en -vrouwen. Recreanten zijn steeds meer op zoek naar een bijzondere en authentieke beleving. Hiervoor is het belangrijk dat recreatieondernemers inspelen op de bijzondere kwaliteiten en het verhaal van hun omgeving.

Allerlei arrangementen

Tijdens de cursus "Gastheer van het Landschap" verkenden de cursisten de Stellingen van Heusden, 's-Hertogenbosch, Megen en Willemstad en gingen op zoek naar Zuiderwaterlinieparels in hun eigen omgeving. Als eindpresentatie werkten zij een nieuwe Zuiderwaterliniebeleving uit voor hun eigen bedrijf. Dat varieerde van een kant-en-klare- bedrijfswebsite rond Geertruidenberg tot een infopunt met een natuur- en cultuurprogramma in Heusden en van een Zuiderwaterlinietreintje in Megen tot een drie-daags volledig verzorgd linie breed arrangement. De komende tijd worden alle arrangementen daadwerkelijk gerealiseerd en beschikbaar gemaakt voor bezoekers. (DR)

www.waterlinies.nl

Geslaagd dagje uit Floriade Almere

Nadat Landschapsbeheer Oss enkele jaren geen dagje uit meer had georganiseerd, vertrokken op 20 september weer 73 van onze vrijwilligers per bus naar Almere voor een, zeer geslaagd, bezoek aan de Floriade aldaar. Omdat de inzending van copy die dag al achter de rug was, hebt u een verslag van die interessante en leerzame dag nog van ons tegoe in de nieuwsbrief van december. (DR)

Wie voelt zich geroepen??

Dag van Duurzaamheid bij NME-Centrum Elzenhoek

Op zondag 16 oktober van 12.00 tot 16.00 uur is het de "Dag van de Duurzaamheid" op natuurcentrum en kinderboerderij De Elzenhoek. Deze middag is er voor jong en oud van alles te doen en te zien op het gebied van duurzaam leven.

Minimarkt, workshops en drummende vuilnismannen

Op de inspiratiemarkt inspireren en stimuleren allerlei organisaties, stichtingen en verenigingen inwoners om thuis praktisch aan de slag te gaan met duurzaamheid. Zo komt de provincie Noord-Brabant met een reizende minimarkt over energie, kun je bij "Oss schakelt door" alles ontdekken over energiebesparing en kun je meedoen met het "Grote Afvalspel" van de gemeente Oss. Ook kunnen kinderen meedoen aan leuke workshops, zoals knutselen met afval en zelf kruidenboter maken. De drummende vuilnismannen maken met de kinderen deze middag een feestje en bij de pop-up bieb ontdek je welke leuke boeken er allemaal zijn over duurzaamheid en de natuur. Hou de website van Natuurcentrum en kinderboerderij De Elzenhoek in de gaten voor het volledige programma.

Dick Roza

www.nme-elzenhoek.nl

"Heksje Route" beste buurtinitiatief Nederland

De "Heksje Route" in het Geffense Bos in Oss heeft op 25 juni de "Gouden Pit" gewonnen van de jaarlijkse nationale leefbaarheidswedstrijd "Kern met Pit", georganiseerd door KNHM-foundation. Het burgerinitiatief ontving een bedrag van drieduizend euro.

Jury: een prachtig initiatief

Annemarie Jorritsma, voorzitter van KNHM-foundation, reikte de Gouden Pit live uit in Amersfoort tijdens het "We doen het samen" festival. Heksje Route is een speel- en beleefpad in het Geffense Bos, gecreëerd door buurtbewoners. Met de Heksje Route willen ze kinderen uitdagen om het bos in te gaan, om te spelen en te bewegen, de natuur te beleven en met seizoensgebonden QR-codes op een leuke manier iets te leren over het bos en de dieren die er wonen. Landschapsbeheer Oss heeft voor de Heksje Route de speelattributen gemaakt en geplaatst en dit voorjaar nog wat onderhoud gepleegd. De jury was het eens: een prachtig initiatief.

Totaal 4500 projecten gestart

De tweede prijs de "Zilveren Pit" (€2.000) was voor Plastic Vally uit Wolfheze, Gelderland. Daar halen de inwoners gezamenlijk plastic afval uit de natuur. Met behulp van een shredder maken ze het plastic klein en met een extruder met mallen maken ze nieuwe bankjes en stoelen voor in de buurt. De 1.000 euro, behorend bij de "bronzen Pit", ging naar Hunsel in Limburg. Daar hebben de inwoners de parochiekerk op de kaart gezet voor pelgrims, wandelaars en fietsers uit de omgeving en voor de dorpsgemeenschap. Sinds de start van "Kern met Pit", bijna 45 jaar geleden, zijn er ruim 4500 lokale buurtprojecten gestart, opgebloeid en verankerd in de maatschappij.

Dick Roza

Kort Nieuws

Wandel- en fiets- tochten met een IVN-natuurgids

Zondag 16 oktober

Herfstwandeling, op zoek naar paddenstoelen.

10:00-12:00 uur, 3 km

Vertrek: bij Willibrordusputje, Willibrordusstraat, Oss.

Zaterdag 29 oktober

Nacht van de Nacht Langs de Meerdijk, aandacht voor lichtvervuiling.

19:00-20:30 uur, 3 km

Vertrek: parkeerplaats tegenover Oijense Hut, Oijenseweg 273, Oss. Kom op de fiets!

Zondag 20 november

Fiets- en wandeltocht Rondje Ruwaard: 'Van oerbos tot d'n Berg' 10:00-12:30 uur, 10 km
Vertrek: parkeerplaats aan de Anna van Schuurmanstraat, Oss.

Woensdag 28 december

Natuurwandeling Oudejaarswandeling over de Groenendijk Haren 10:00-12:00 uur, 5 km
Vertrek: parkeerplaats voor de kerk, Kerkplein, Haren.

www.ivn.nl/afdeling/ivn-oss
www.facebook.com/ivnoss

Nacht van de Nacht

Op zaterdag 29 oktober wordt, voor de 17e keer, door de Brabantse Milieu Federatie (BMF) de "Nacht van de Nacht" georganiseerd. Tijdens die nacht worden er door het hele land evenementen georganiseerd in het donker.

Donkerte goed voor mens en dier

Honderden bedrijven en gemeenten doven lichten van gebouwen en reclameverlichting. We zijn één van de meest verlichte landen ter wereld.

Het doel van de "Nacht van de Nacht" is om Nederland donkerder en duurzamer te maken. Al die overbodige verlichting veroorzaakt lichthinder en energieverstopping. Ook raakt het ritme van mensen en dieren verstoord. Mens en dier hebben het natuurlijke ritme van de nacht nodig om uit te rusten, voor hun gezondheid en voor een sterke weerstand. Jaarlijks worden miljoenen trekvogels verstoord of ze sterven door lichthinder. Dus doe mee aan de "Nacht van de Nacht". (DR)

www.nachtvandenacht.nl

Drie historische wandelingen in Maren-Kessel

Tijdens de Open Monumentendagen van 10-11 september werd, in de reeks van vier verschillende historische wandelboekjes, het tweede boekje met 3 wandelingen door Maren-Kessel en 't Wild gepresenteerd door Heemkundekring Maasdorpen Lith.

Romeinse historie

In 2023 volgt het derde boekje door Lith en in 2024 verschijnt het vierde en laatste boekje over Oijen en Teeffelen. Met de wandelingen, die in een wandelboekje van maar liefst 58 pagina's werden gebundeld, kunnen over de dijken, paden

en smalle straten prachtige wandelingen worden gemaakt en worden ook diverse monumenten aangedaan, zoals langs plekken waar een Romeinse tempel en een kasteel stonden! Het nieuwe wandelboekje verscheen mede i.v.m. het 1025-jarig bestaan van Maren-Kessel en het 70-jarig bestaan van de H. Lambertuskerk in Maren-Kessel. De wandelgids werd huis aan huis verspreid in de Maasdorpen, maar is ook te koop bij bakkerij "Brood van Mook" in Maren-Kessel, de Wildse Hut in 't Wild en bij het Toeristisch Informatiecentrum Lith i.o. (DR)

Ontdek met 500 wandelroutes de Nederlandse natuur

De Nature Today-app biedt nu extra inspiratie om eropuit te gaan. Het ontdekken van de natuur is nu extra gemakkelijk. Bekijk vooraf of tijdens de wandeling de lokale verwachting van de flora en fauna, zodat je weet wat je onderweg kunt zien en horen.

Bereid je wandeling voor

Nature Today wil stimuleren dat mensen naar buiten gaan en genieten van de natuur in de stad, het bos of op het platteland. Om hen op weg te helpen staan nu ook alle wandelroutes van Staatsbosbeheer in de app van Nature Today. Met 500 wandelroutes van in totaal bijna 3000 kilometer is dit genoeg om nieuwe wandelingen en een nieuw stukje natuur te ontdekken. Zoek vóór de wandeling alvast op wat je kunt zien. Een wandeling wordt leuker als je goed geïnformeerd op stap gaat.

Ook vogels en hun geluiden op app

Voor elke plek in Nederland kun je op de app zien welke dieren en planten je kunt aantreffen. Elke dag wordt er, dankzij de vogelvoorspelling, bekend welke vogelsoort jij op jouw wandeling het meest kunt zien. Zo heb je altijd een snel overzicht van de vogelsoorten

waar je extra op kunt letten. Om je nog meer op weg te helpen, heeft nature Today bij alle vogels geluid toegevoegd. Bekijk vóór of tijdens je wandeling welke soorten je kunt zien en beluister hun geluid. (DR)

Helpende handen voor Natuurmonumenten

Verstoring, vernieling en dergelijke in natuurgebieden, we kennen het allemaal wel van zien of horen in onze eigen omgeving.

Verstoring van de natuur

Loslopende honden, vissers die een "mooi" plekje maken, crossende fietsers buiten de paden, maar óók natuurliefhebbers, die te fanatiek en met te veel bijvoorbeeld foto's willen maken van nesten, foerageerplekken en dergelijke. Uit onderzoek blijkt dat de gevolgen voor de natuur groot kunnen zijn. Natuurmonumenten heeft vrijwillige boswachters en toezichthouders opgeleid, bijvoorbeeld voor de Hemelrijkse Waard. Voor dit gebied zijn 16 personen aangesteld, waaronder een aantal IVN-ers. Als je er meer over wilt weten, of zelf geïnteresseerd bent, kun je contact opnemen met Peter van der Kraan, telefoon 06 - 83803654 (uit infoblad IVN-Oss of Ido Pruijn). (DR)

maas@natuurmonumenten.nl

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Ook boswachter Lianne blij met pimpernelblauwtje

Niet alleen wij waren blij met de terugkeer van het zeldzame pimpernelblauwtje in natuurgebied de "Moerputten" bij Den Bosch, (zie de nieuwsbrief van juni) óók onze eigen boswachter Lianne Schröder van Natuurmonumenten kon haar geluk niet op.

Herstelproject "Blues in the Marshes"

Dat liet ze duidelijk merken in het artikel "Het pimpernelblauwtje terug in Vlijmens Ven", dat redacteur Frans Boscher van "Puur Natuur" (het magazine van Natuurmomenten) in het zomernummer schreef. Lianne vertelt daarin enthousiast over de bloemenzee van honderdduizenden orchideeën, grote ratelaars, echte koekoeksbloemen, moerasspirea's, parnassia, klokjesgentiaan en blauwe knoop die bewezen dat het herstelproject "Blues in the Marshes" geslaagd was.

Kades om wateroverlast te voorkomen

Dit project, waar 10 jaar aan gewerkt is, was 5 jaar geleden klaar en het terugkrijgen van het pimpernelblauwtje was daarbij de insteek. Daarvoor was herstel nodig van de natte graslanden waar dit bijzonder zeldzaam vlindertje van afhankelijk is. In totaal werd 750.000 kuub van de zwaar bemeste bovenlaag van het projectgebied afgegraven. Die grond werd daarna weer hergebruikt bij de aanleg van kades om wateroverlast in Den Bosch te voorkomen. (DR)

"Maai mei niet" is geen dogma zegt Jaap Mekel

Jaap Mekel, die we in onze nieuwsbrief van juni aan u voorstelden als de bovenste beste bermbeheerder van 2022, is enorm trots op zijn titel.

Nabootsen natuurlijk beheer

En niet voor zijn ego, maar door middel van deze titel hoopt hij zijn manier van

maaien wild te kunnen verspreiden. Want het uitdragen van zijn boodschap "maai elke maand een beetje" moet nog doordringen tot alle medemaaiers in het land. Jaap Mekel ontwikkelde het zogenaamde "mekelologisch groenbeheer". Met zijn ruim 30 jaar ervaring ontwikkelde hij een maai-beheer dat gebaseerd is op het nabootsen van natuurlijk beheer. Hij weet precies hoe je biodiversiteit kunt vergroten door een juist maai-beleid. Zo maait hij gefaseerd en kleinschalig. Maait hij alle soorten vegetatie, dus óók dat aan de slootrand, dan maait hij met de gradiënt mee en voert hij de gewassen snel af.

Maai elke maand een beetje

Dat er stemmen opgingen om in mei niet te maaien, dat is niet iets waar Jaap achter staat. "Als je in mei niet maait en je gaat meteen in juni maaien, dan help je de biodiversiteit niet. Je kunt beter elke maand een beetje maaien, dus óók in mei een beetje. Het doel is voor mij dat je in september nog bloemen hebt staan voor bijvoorbeeld de hommels, anders hebben die niks te eten. Dus het mag er dan wel eens naar uitzien dat ik prachtige bloeiende bloemen wegmaai, het is om er voor te zorgen dat in september er alles weer bij staat zoals in mei", aldus de bovenste beste maai-beheerder 2022. (DR)

Leidse archeologie studenten weer actief in Oss

Vanaf 30 mei waren er weer zo'n 110 studenten Archeologie van de Universiteit Leiden actief in Oss. Vier weken lang gingen de studenten uit binnen- en buitenland in de Osse bodem op zoek naar sporen uit het verleden.

Meegraaf-dag

Het veldpracticum vond plaats ten noorden van de Gewandeweg en bij Het Brand. Beide locaties liggen in het gebied waar de woonwijk Amsteleind

moet vrijrijzen. Vorig jaar vonden de studenten bij de Gewandeweg een grafveld uit de Bronstijd-IJzertijd (zo'n 2.000 tot 4.000 jaar geleden). Een jaar eerder werden in de naastgelegen wijk Mikkeldonk enkele plattegronden van huizen en waterputten uit dezelfde tijd opgegraven. Dankzij deze vondsten wordt het verhaal over onze vroege voorvaders steeds completer. De vindplaats aan de Gewandeweg werd in opdracht van de gemeente Oss verder onderzocht. De studenten deden dat samen met medewerkers van Archeologisch Onderzoek Leiden. Gedurende het onderzoek maakten de studenten blogs en vlogs over de dagelijkse resultaten. Op 25 juni vond er een meegraaf-dag plaats. (DR)

www.trefhethinoss.nl

Nieuwe kaas- & delicatessenzaak

Kaas-speciaalzaak "Bon Fromage", die samen met de Bakkers Lamers gevestigd was in een winkelpand in W.C. de Ruwert, is daar betrokken om zich geheel te richten op de winkel in Heesch. Vanaf 3 juni heeft kaas & delicatessen "Den Elzen" de vrijgekomen plek ingenomen.

Ideale samenwerking tussen twee specialisten

Den Elzen, ook gevestigd in Noordwijk, is eigendom van vader en dochter Mark en Charly van der Leest uit Oss. Ze verkopen meer dan 100 soorten binnen- en buitenlandse kaas en hebben tevens een ruim assortiment met allerlei lekkere hapjes, zoals olijven, tapenades, belegde broodjes en borrelplanken. De vleeswaren komen uit België en Italië en aan heerlijke bijpassende wijnen geen gebrek. Zowel van den Elzen als Lamers zijn heel blij met de samenwerking. (DR)

www.denelzenoss.nl

Terras in Reek beste van Brabant

In het BD van 9 juli lazen we in een artikel met foto dat het terras van Restaurant "De Linde" in Reek van de eigenaren Tom van de Geijn en Simone Kuijpers door het Horecavakblad van Misset tot het beste van Brabant verkozen was. Er deden in heel Nederland totaal 300 terrassen mee aan de wedstrijd. Het terras van De Linde eindigde op de 16^e plaats en was daarmee het beste van onze provincie! (DR)

Tentoonstelling 50 jaar BMF

Op vrijdag 16 september werd in het provinciehuis in den Bosch de tentoonstelling "50 jaar milieubeweging in Brabant" geopend. Het is een eerbetoon aan alle Brabanders die zich met enthousiasme en daadkracht inzetten voor natuur en klimaat.

Rijke provinciale democratie

De tentoonstelling, die nog tot 29 oktober te zien is in het provinciehuis, laat de veelzijdigheid van de milieubeweging zien. Toen en nu. Het maakt bezoekers bewust van de kracht van groene vrijwilligers en de noodzaak van een milieubeweging die samen met maatschappelijke organisaties en overheden stem geeft aan per definitie stemloze belangen. De Brabantse milieubeweging is een essentieel onderdeel van een rijke, levendige provinciale democratie. Het provinciehuis in Noord-Brabant is daarom de ideale plek voor een tentoonstelling over 50 jaar milieubeweging. Belangstelling? Ga dan naar hun website. (DR)

www.brabantsemilieubeweging.nl

Succesvol seizoen "Beleef de Lente"

Met 53 eieren, 35 uitgevlogen jongen en veel bijzondere momenten was de oogst van "Beleef de Lente 2022" indrukwekkend. Van eind februari tot 1 augustus hebben 1,1 miljoen mensen meegekeken in nesten van o.a. zeearenden, merels, visarenden en kerkuilen.

Roofvogels deden het goed

Met het uitvliegen van jonge zeearenden en kerkuilen kwam een eind aan een enerverend seizoen van "Beleef de Lente". Dat was in februari al veelbelovend begonnen met een bosuil die, traditioneel als eerste, een ei legde voor de camera. Helaas bleek de man van het uilenstel de week ervoor te zijn overleden. Er was daarna nog wel sprake van paarvorming, maar tot een legsel kwam het niet. De eerste vogelsoort die na de bosuil voor de webcam tot broeden kwam, was meteen de grootste: de zeearend. Andere roofvogels die het goed deden als webcamsterren, waren de torenvalken in Drenthe, de visarenden in de Biesbosch en een slechtvalkenpaartje op het Rijksmuseum in Amsterdam.

Gedenkwaardige moment

Een andere vogelsoort die op stand broedde betrof de gierzwaluw. Dit paartje bracht 2 jongen groot in hun nestkast op het kasteel Waardenburg in de Betuwe. De merels slaagden er zelfs in om twee nesten groot te brengen. Dit was meteen goede reclame voor het "Jaar van de merel" waarin aandacht wordt gevraagd voor de snelle achteruitgang van deze geliefde zangvogel. En zo stond "Beleef de Lente" stijf van de gedenkwaardige momenten, zoals pimpelmezen die tot broeden kwamen in een koolmezenkast, ooievaarsjongen die het niet redden, broedende grutto's en andere boerenlandvogels. Met "Beleef de Lente" brengt Vogelbescherming al vanaf 2007 het leven van vogels in het broedseizoen in de huiskamer van de mensen! (DR)

Boskalis Beach Cleanup Tour 2022

Van 1 tot en met 15 augustus hebben 1.567 vrijwilligers in 20 etappes 4.408 kilo zwerfvuil opgeruimd langs de Nederlandse Noordzeestranden van Cadzand tot Schiermonnikoog. Ook raapten ze maar liefst 86.954 sigarettenpeuken op!

Lang gerijpt appelsap

Het strand is geen asbak! Voor een schone en gezonde Noordzee hebben we peukenvrije stranden nodig. Deze tour vonden de vrijwilligers er dus bijna 87.000, terwijl één peuk tot wel 1.000 liter water kan vervuilen, voor 95% uit plastic bestaat en dodelijk kan zijn voor dieren. In Zandvoort vonden de vrijwilligers zelfs op 1 dag 33.121 stuks! Ook dit jaar zijn er weer bijzondere vondsten gedaan. Zo werd op Schiermonnikoog een appelsapverpakking gevonden uit 1983, al bijna 40 jaar oud dus. En drie jaar ná de containerramp met MSC Zoe, waarbij 342 containers boven de Waddeneilanden overboord sloegen, werd er ook dit jaar nog afval gevonden dat afkomstig is uit deze containers. Hoog tijd daarom om maatregelen te nemen tegen containerverlies! (DR)

Eendenkooi Macharen in "Inzoemen"

In het juninummer van het IVN-blad "Inzoemen" schrijft Trinette Stolle, coördinator natuurgidsen, een verslag over een excursie met Fons Mandigers van Natuurmonumenten naar de eendenkooi in Macharen met als titel: "Eendenkooien, ruim 700 jaar Nederlands cultuurgood". Het artikel is gelardeerd met 5 mooie foto's en de moeite van het lezen en kijken zeker waard. Mocht u het over het hoofd gezien hebben, dan kunt u een mailtje sturen. (DR)

ivnoss.secretariaat@gmail.com

Campagne Maak grijs groener: groen groeit!

Dit jaar wordt voor de tweede keer de publiciteitscampagne "Maak Grijs Groener" gehouden. Met burgerinitiatieven wil het Deltaplan Biodiversiteitsherstel het begrip biodiversiteit tot leven brengen voor een breed publiek.

Zelf aan de slag gaan

Dat is hard nodig, want drie op de vier Nederlanders zeggen niet te weten wat ze aan biodiversiteitsherstel kunnen doen. Het gaat al langer niet goed met de biodiversiteit, wereldwijd én in Nederland. Daarom organiseerde de stichting het Deltaplan in oktober 2020 de nationale campagne "Maak Grijs Groener". Via o.a. sociale media en online media, advertenties en de partners en supporters van het Deltaplan werden mensen aangespoord om zelf aan de slag te gaan met biodiversiteit. Een paar maanden na het begin van de campagne was het aantal Nederlanders dat weet had waar biodiversiteit voor staat, al gestegen van iets meer dan een derde tot bijna de helft.

Samen meer impact

Ook het aantal mensen dat zegt te weten wat ze kunnen doen voor biodiversiteitsherstel ging omhoog. Maar er is meer nodig; hoe langer we wachten, hoe lastiger het wordt om het tij te keren. Het thema van de nieuwe campagne gaat een stapje verder: van alle bee(s)tjes helpen naar samen zorgen voor verbinding. Nog steeds worden mensen opgeroepen om bijvoorbeeld nestkasten op te hangen, inheemse bloemen te zaaien of tuintegels te verwijderen. Maar samen met burens, collega's, gemeente, bedrijven of school heb je veel meer impact. (DR)

Verlaging drempel plas bij Appeltern

Voor de verlaging van de waterstand bij hoogwater van de Maas gaat project "Meanderende Maas" onder andere de drempel naar de kleine plas nabij de veerstoep bij Appeltern verlagen naar +5,40 m NAP.

Samenwerking betoncentrale

Het is een verlaging van circa 70 cm, maar nog 50 cm boven het zomerpeil van de Maas. Om bij hoog water opstuwung van het water te voorkomen, worden bomen en andere beplanting verwijderd. Voor deze beplanting en de aanwezige dassenburcht wordt voor compensatie gezorgd. De ingang naar de oude meander wordt herkenbaar gemaakt. Onafhankelijk van Meanderende Maas gaat de initiatiefnemer voor de herontwikkeling van de locatie van de betoncentrale aan de dijk bij Appeltern door met de planontwikkeling. Het idee van de initiatiefnemer om een instroomopening naar de kleine plas te maken is op dit moment niet voldoende zeker. Om geen vertraging op te lopen gaat het project Meanderende Maas door met de uitwerking van de drempelverlaging. Beide partijen houden contact, bijvoorbeeld op het vlak van ecologie. (DR)

www.meanderendemaas.nl

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Nacht van de Nachtvinders

In de nacht van 1 op 2 juli vond voor de achttiende keer de Nationale Nachtvindertelling plaats. Op meer dan vijftig locaties in het hele land werden nachtvlinderexcursies georganiseerd. De meeste activiteiten waren o.l.v. één of meer nachtvlinderexperts.

Bijna 100 soorten waargenomen

Er zijn ook dit jaar weer flinke aantallen nachtvinders waargenomen. Op sommige plekken ging de teller zelfs richting de honderd soorten. Enkele soorten werden tijdens de waarnemingen vrij veel gezien, zoals de grijze stipspanner, de huismoeder, de graswortelvlinder, de kleine zomervlinder, de gerande spanner, de gewone spikkelspanner, de gewone stofuil, de donkere marmeruil en het groot avondrood. Daarnaast werden de -dwergspanner en de vuursteenvlinder ook relatief veel genoemd.

Grijze dwergspanner

Ook IVN-Oss deed mee

Ook IVN-Oss organiseerde op vrijdag 1 juli een speciale avond in het teken van de Nacht van de Nachtvinders in NME/Kinderboerderij De Elzenhoek. De avond begon met een lezing van vlinderspecialist Cun Wijnen. Daarna gingen de aanwezigen, samen met twee gidsen van de werkgroep Vlinders en insecten van IVN-Oss, met lamp en een wit doek het park in om samen met de bezoekers nachtvinders te ontdekken. Nachtvinders zijn, zoals de naam suggereert vooral 's nachts actief en met een laken met een lamp erop kun je ze gemakkelijk "vangen" en bekijken. Er zijn in Nederland ongeveer 2.400 soorten nachtvinders, waarvan men er die avond een aantal hoopte te gaan zien. (DR)

Tuinvlindertelling groot succes

In het weekend 15-17 juli vond weer de jaarlijkse tuinvlindertelling plaats. De telling was een enorm succes. Er zijn 73.224 vlinders in drie dagen waargenomen door zo'n 6.000 tellers.

Keizersmantel

Keizersmantel speciale gast

Vorig jaar duurde de tuinvlindertelling drie weken. Dit jaar had de Vlinderstichting besloten om de telling één weekend te laten duren om inzicht te krijgen in de landelijke stand van de vlinders op één tijdstip. Ondanks de korte tijd zijn er ruim 73.000 vlinders waargenomen, waar er vorig jaar in drie weken ruim 110.000 werden geteld. Met een ruime 16.700 waarnemingen steekt de dagpauwoog dit jaar met kop en schouders boven de rest uit. Op de tweede plaats is geëindigd de nummer 1 van vorig jaar, de atalanta, en op nummer drie het kleine koolwitje. De top tien werd verder opgevuld met de citroenvlinder, kleine vos, bont zandooie, bruin zandooie, groot koolwitje, de gehakelde aurelia en het boomblauwtje. Een geweldige verrassing dit jaar was de keizersmantel. Dit is niet een soort die normaliter veel voorkomt in tuinen. De soort was dan ook nog speciaal toegevoegd aan de tellijst. Kijk voor de volledige uitslag op de website. (DR)

www.vlinderstichting.nl

Kruisspin weer winnaar Spinnentelling 2022

In het weekeinde van 10-11 september werd weer de Nationale Spinnentelling gehouden, waarbij 255 deelnemers spinnen in hun tuin hebben waargenomen.

Valse wolfspin kreeg negatieve aandacht

Bij de telling werd de kruisspin het vaakst gezien, voor de tiende keer op rij. Daarna werden de grote trilsen en ven-

stersectorspin het meest waargenomen. Deze top 3 is gelijk aan die van 2019 en 2020. Per tuin komen gemiddeld 7,3 kruisspinnen voor, zo bleek uit de telling. Vergeleken met de aantallen in 2015 tot 2017 is dat weinig, maar het is toch al meer dan in de periode 2018-2020. Mogelijk is het voorgaande natte jaar goed geweest voor de voortplanting van de soort. De valse wolfspin kreeg recent weer veel (onterechte) negatieve aandacht, die gelukkig al snel weer in perspectief geplaatst kon worden. In 2020 werd deze soort voor het eerst gezien en dit jaar werden er maar 39 meldingen gedaan. De wolfspin wordt vaak verward met de gewone huisspin. (DR)

Valse wolfspin

Eerste nationale wormentelling

We hebben al de vogeltelling, de bijentelling, de spinnentelling, de vleermuizen telling, de insectentelling en de mollentelling, om er maar een paar te noemen. Dit jaar is daar ook de wormentelling bijgekomen, een initiatief van bioloog Jeroen Onrust van de R.U. Groningen.

Positief resultaat bodemverbeteraars

Aan de wormentelling, die op 9 en 10 april werd gehouden, deden 604 deelnemers in heel Nederland mee, die in totaal 7692 regenwormen vonden. Het gemiddeld aantal regenwormen per meting is dus 11. In weilanden en moestuinen zijn de meest wormen geteld, gevolgd door akkers en gazons. In bloemperken, onder struiken en heggen en in het bos en het park zijn gemiddeld minder wormen geteld. Dat is geen verrassing: hoe meer de bodem bedekt is met beplanting, hoe meer regenwormen er gevonden zijn. Daarnaast hebben organische bodemverbeteraars een positief effect op het aantal regenwormen

Voedsel voor tal van dieren
Regenwormen zijn er in Nederland in allerlei soorten en maten. De één is wat roder, de

ander grijs of juist groener. De echt grote jongens, die dieper in de grond zitten, kunnen wel twintig centimeter lang zijn. Maar hoe ze er ook uit zien, zonder de worm zullen veel andere dieren verdwijnen! Wormen doen onmisbaar werk in de natuur. Ze leven wel een teruggetrokken bestaan in de bodem, maar juist daardoor zijn ze erg belangrijk. Door hun gegraven maken ze de bodem luchtiger, waardoor planten beter kunnen wortelen en regenwater snel in de bodem intrekken, waar die verder worden afgebroken waardoor planten weer verder kunnen groeien. Op hun beurt dienen regenwormen als voedsel voor allerlei andere dieren, zoals merels, kieviten, grutto's, egels, mollen en dassen. (DR)

Tiny Forest ontvangt VHG Groenprijs

Het initiatief "Tiny Forest" van IVN-Natuureducatie is dinsdag 6 september tijdens "Duurzame Dinsdag" bekroond met de VHG Groenprijs 2022. De winnaar ontving een wisseltrofee en een bedrag van 1.000 euro.

Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een groen initiatief dat mens en natuur dicht bij elkaar brengt. Koninklijke Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (VHG) is partner van Duurzame Dinsdag. Daarmee wil de branchevereniging de aandacht vestigen op de waarde van het natuurlijke groen in de verduurzaming van Nederland. (DR)

www.vhg.nl

Nieuw: Tuiny Haag

IVN-Nederland heeft in ons land al 19.000 m² "Tuiny Forests" aangeplant en ook de "Tuiny Peel" is al ruim bekend. Nu heeft IVN samen met Sprinklr, duurzame plantenshop, een nieuw initiatief ontwikkeld om ons land groener te maken, namelijk de "Tuiny Haag".

Haag in twee jaar volwassen!

Een "Tuiny Haag" is een kant-en-klaarpakket met 11 inheemse haagplanten en een bodemverbeteraar. Het pakket kost €89,95 en is geschikt om een haag aan te leggen van 2 tot 2,5 meter lang en 50 tot 100 cm breed. Door de planten dicht bij elkaar te planten, een beproefde Japanse methode voor snelle herbebossing, groeit de haag extra snel en verbetert de kwaliteit van de bodem ook in rap tempo. Op die manier staat er binnen twee jaar een wilde haag in je tuin waarin vogels en kleine dieren bescherming en voedsel vinden.

Toegang tot IVN Natuuracademie

Hoe meer van dit soort natuureilandjes er in Nederland aangeplant worden, hoe meer kan- en plantsoorten hebben om te overleven. Bij de aanschaf van je "Tuiny Haag" ontvang je ook toegang tot de IVN-Natuuracademie online training "Tuiny Haag", een stap-voor-staphandleiding voor de aanleg van je haag en de snoei-instructies ervan. Als je een "Tuiny Haag" besteld hebt, wordt die op 15 november 's avonds bij je thuis bezorgd. (DR)

www.ivn.nl/tuinyhaag

Koninklijk Paar bracht streek-bezoek aan Peel

Op donderdag 15 september brachten Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit Koningin Maxima een streekbezoek aan de Brabantse Peel. Het paar bezocht de gemeenten Deurne, Gemert-Bakel en Helmond.

Transitie van cultuurgrond naar natuurgrond

Het bezoek stond in het teken van ontwikkelingen in natuurbehoud, de toekomst van de agrarische sector, nieuwe vormen van maatschappelijke coöperaties en innovatief ondernemen in de Peelregio. Ook werd stil gestaan bij de invloed van corona op het in 2020 zwaar getroffen gebied. In Deurne kreeg het Koninklijke paar toelichting op het Natura 2000-gebied. De boswachter, omwonenden en afgevaardigden van "Werkgroep Behoud de Peel" en waterschap Aa en Maas gaven uitleg over het belang van natuurbehoud in dit gebied, de effecten van stikstofneerslag en de transitie van cultuurgrond naar natuurgrond. Na een bezoek aan het Boerenbondsmuseum in Gemert-Bakel werd de dag besloten op de Automotive Campus in Helmond. (DR)

Boek en veldgids Breuken in het land van Peel en Maas verschenen

Met een team van 30 auteurs, fotografen en informanten is de afgelopen jaren gewerkt aan een bijzonder boekwerk over de landschapsbiografie van de Peelhorst en de Maasvallei. Het boek werd op 28 april feestelijk gepresenteerd in Natuurpoort de Peel in Deurne.

Uitvoering kennisdocument

De Landschapsbiografie, die geredigeerd werd door Ronald van Balen en als titel kreeg "Breuken in het land van Peel en Maas", is een coproductie van Uitgeverij Matrijs en Geopark Peelhorst en Maasvallei i.o. Uitgeverij Matrijs nam de coördinatie en de eindredactie op zich. De auteurs hebben belangeloos en vol passie hun bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het boek. Het resultaat is een uitvoering kennisdocument dat op een publieksvriendelijke manier verhaalt over het bijzondere breukenlandschap aan de hand van vijf aspecten:

- 1) De bijzondere geologie diep in de grond, breuken.
- 2) De invloed van de breuken op de manier waarop het water zich gedraagt hoog in de grond met kenmerkende wijst verschijnselen.
- 3) Hoe wijst zorgt voor bijzondere planten en dieren.
- 4) Welke invloed dit alles heeft gehad op de vorming van het landschap door de mens.
- 5) En tenslotte de verhalen over de cultuurhistorie uit de streek.

Ook mooie en nuttige veldgids

Aansluitend op het boek werd ook een veldgids ontwikkeld door bioloog/ecoloog Nico Ettema. Aan de hand van veel foto's en kaarten, in de ruim 150 bladzijden van de gids, kunnen bewoners en bezoekers de unieke streek van de breuken in Brabant en de Peel in Noord-Limburg uitgebreid ontdekken. De veldgids, die op 8 juli ten doop werd gehouden in het Fletcher hotel in Uden, is te koop voor €19,95 bij Matrijs in Utrecht*.

Het boek, dat 176 pagina's telt, is eveneens bij Matrijs of de boekhandel te koop voor €29,95 (incl. verzendkosten) en heeft als ISBN-nummer 978-90-5345-579-1.

* Stichting Uitgeverij Matrijs, opgericht in 1981, is een zelfstandige uitgeverij die de belangstelling wil bevorderen voor geschiedenis, landschap, archeologie en monumenten in Nederland. Het fonds bestaat uit meer dan 300 leverbare titels. (DR)

www.peelhorstemaasvallei.nl/uitgeverijmatrijs.nl

Honderdmiljoen waarnemingen op Waarneming.nl

"Waarneming.nl" verbindt mensen met natuur en houdt tegelijkertijd de vinger aan de pols wat betreft de Nederlandse biodiversiteit. Dit lukt door een combinatie van toegankelijke techniek en kennis van experts. Onlangs werd de honderdmiljoenste waarneming vastgelegd.

Automatische beeldherkenning

In 2004 begonnen enkele natuurliefhebbers een laagdrempelige website om iedereen in staat te stellen om natuurwaarnemingen op te slaan en te delen. Het blijkt een doorslaand succes. Dankzij de vele waarnemers ontstaat al snel een database van ongekende omvang. "Waarneming.nl" blijft technisch vooroplopen door apps voor mobiele telefoon te ontwikkelen en enkele jaren geleden ook automatische beeldherkenning toe te voegen. Anno 2022 is "Waarneming.nl" niet meer weg te denken uit het Nederlandse natuurlandschap. De honderdmiljoenste waarneming valt in een periode van nieuwe groei. Nederland is nu vooral dankzij Waarneming.nl één van de koplopers in de wereld. Dat zien we op het internationale portaal GBIF. (DR)

Ruben Smit maakte film over grutto

filmer Ruben Smit, bekend van zijn films "De nieuwe wildernis", "Het wad" en "Levende rivier" heeft in 2021 en 2022 een prachtige nieuwe natuurdocumentaire gemaakt over onze nationale weidevogel, de grutto. De film ging op 7 juli in première in de bioscopen.

Grutto en boer werken aan voortbestaan

De documentaire "Grutto, de vlucht van een iconische weidevogel" vormt een intiem verhaal, waarbij de kijker als het ware in de huid van de vogel kruipt. Je ziet een kuiken geboren worden, je vliegt mee met de vogels vanuit Senegal in Afrika via Portugal naar Nederland en Estland. Ruben die een Gouden Kalf won voor al zijn documentaires en die enkele jaren geleden nog het natuurgebied De Hemelrijkse Waard in Oijen opende, werkt onder andere samen met de filmers Jelle van der Ley en Melchert Meijer zu Schlochtern en gebruikt allerlei soorten camera's en drones. Het verhaal over de grutto is het verhaal van de verandering van het landbouwsysteem en niet alleen in Nederland. In de film zie je hoe hard de grutto moet werken aan zijn voortbestaan.

Film ruim gepromoot

Ruben, die kortgeleden weer opkrabbelde na een ernstige vorm van de ziekte van Lyme die hem bijna drie jaar achtervolgde*, kreeg ruim gelegenheid om zijn mooie film bij tal van media te promoten. Hij mocht de film tonen aan de leden van de Tweede Kamer, was o.a. te gast in TV programma's "Khalid en Sophie", "Op 1" en "Zin in morgen" en kreeg heel ruim aandacht in vele dagbladen en tijdschriften. Dagblad Trouw wijde op 6 juli zelfs een met mooie foto's verlicht artikel van 2 pagina's aan de film. Ook verscheen er een boek bij uitgeverij Noordhoek met de titel "Grutto, de reis van onze nationale vogel". Het boek van 144 pagina's met ISBN-nummer 9789056159559 kost €22,50. (DR)

* Zie nieuwsbrief nr.88 van december 2021.

Vis op trek

Begin september was ik op pad naar de waterkrachtcentrale van Alphen, aan de overkant. De eigenaar van de centrale, Vattenfal, leidde ons rond. Daar hoorde ik een bijzonder verhaal hoe ze proberen zo min mogelijk vissen te schaden tijdens de trek. Duurzame energiewinning is natuurlijk het uitgangspunt van deze centrale, maar zo'n groot obstakel is letterlijk een barrière voor vissoorten die stroomopwaarts paaien en in zee een groot deel van de rest van hun leven doorbrengen. Stel, je bent een paling, dan moet je helemaal vanuit de Maas naar de Sargassozee zwemmen en dat lukt niet met een grote centrale als blokkade. De palingtrek vindt maar een korte periode in het najaar plaats, dus de uitdaging voor Vattenfal was om uit te vogelen wanneer die trek exact plaatsvindt. Als ze dat zouden weten, dan wordt de stuw in de centrale op een kier gezet en kunnen de palingen veilig passeren. De oplossing kwam uit de palingen zelf. Normaal zijn palingen vrij rustige dieren, maar vlak voordat de trek plaatsvindt worden ze erg onrustig. In september worden een aantal palingen gevangen, in twee grote bakken op de centrale geplaatst en voorzien van een sensor. Op het moment dat hun wilde soortgenoten op trek gaan, worden de gevangen palingen heel beweeglijk en dat wordt geregistreerd door een computer. Deze computer zorgt ervoor dat de stuw in de nacht een stukje open gaat, waardoor de palingen veilig kunnen passeren. Als na een paar weken de trek voorbij is worden de gevangen palingen ook losgelaten (aan de westkant van de centrale) en kunnen ze hun vrije soortgenoten achterna richting open zee.

Maar de paling is niet de enige soort die last heeft van de barrière. Een paar jaar geleden vonden we in de Hemelrijkse Waard een dode zalm, die duidelijk ergens klem had gezeten. Ook zalmen zijn trekvisser die in dit geval juist stroomopwaarts paaien. Tot begin 1900 was de Maas dé zalmrivier van Nederland en waren er volop vissers die er hun boterham mee verdienden. Daar is niets meer van over. We waren zelfs blij met een dode zalm, omdat dat een teken is dat deze trekvis weer terug is gekeerd. Maar dan moet hij wel in staat zijn om de waterkrachtcentrale veilig te passeren. Voor de zalmen is de vistrap langs de krachtcentrale goed te passeren, hij kan een onderwaterdoorgang gebruiken, maar soms springt hij over een drempel heen. Dit spektakel kan je ook zelf gaan bekijken bij de vistrap naast de stuw. Heel bijzonder om mee te maken. Maar je moet wel geluk hebben net in de juiste periode te gaan.

Goed dat er wordt nagedacht over oplossingen voor de trekvisser, maar helaas sneuvelen er nu jaarlijks toch nog heel wat vissen bij dergelijke obstakels. Al deze soorten hebben een belangrijke functie in de voedselketen en dragen hiermee bij aan een grotere biodiversiteit onder water. Het is dus tijd dat we met elkaar nog betere oplossingen vinden voor een obstakel-vrije Maas.

Lianne Schröder

landwinkel®
Spierings

Van het land direct naar de klant!

Groenten, Fruit, Verse salades, Boeren zuivel,
Kaas, Vlees, IJs, Streekproducten en Geschenken

Onze openingstijden:

ma	gesloten
di t/m vr	10:00 - 18:00
za	9:00 - 17:00

Wist u dat de familie Spierings, naast het melkvee bedrijf en de sierviskwekerij, ook een Landwinkel heeft? Hier vindt u een ruim assortiment verse producten uit de regio, waaronder VanTosse streekproducten. Kom snel eens langs, wij helpen u graag!

U vindt ons aan de Oijenseweg 284 in Oss,
net buiten de Oijense Zij naast Spierings Vis.

Oijenseweg 284 - Oss - www.landwinkelspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Weijen 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

**Nu ook op
DONDERDAG**

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patisserie

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2022

Oktober

Zaterdag 1, vrijdag 7, woensdag 12, vrijdag 21, vrijdag 28

November

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, vrijdag 25

December

Zaterdag 3, vrijdag 9, woensdag 14, vrijdag 23

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

60 jaar lief en leed

Onze vrijwilliger Johan Juurlink (87), die al vanaf het begin van Landschapsbeheer bij ons werkt, werd op 31 augustus in het Brabants Dagblad met zijn vrouw Agaat (84) uitvoerig in het zonnetje gezet vanwege hun diamanten (60-jarige) huwelijk dat ze dit jaar vieren.

Wijze en elitaire man

In het interview vertellen Johan en Agaat beiden hoe het hen na hun eerste kennismaking verging in die vele jaren van hun lange huwelijk daarna, samen en apart. Johan, die zijn leven lang als documentalist bij Organon werkte, was vooral na zijn pensionering actief bij zo'n 25 organisaties op het gebied van onderwijs, politiek, natuur en kerk. Wij kennen hem al bijna 25 jaar als een gedreven vrijwilliger, die vooral bekend staat om zijn vaak "aparte" oplossingen van kleine problemen tijdens de werkochtenden, die hij overigens maar zelden verzuimt. En je zult geen wijzere en meer elitaire vrijwilliger vinden in onze vrijwilligersgroep! Anne-Marie Bollen bracht namens Landschapsbeheer Oss een fraai boeket bij Johan en Agaat. (DR)

Mutaties Vrijwilligersgroep

In de afgelopen drie maanden kregen we er weer vier nieuwe vrijwilligers bij. Eén vrijwilliger moest helaas uitgeschreven worden.

We verwelkomen: Drew Green (59) uit Herpen, Walther Hoefnagel (74) uit Oss, Christina van der Hoeven (58) uit Oss en Ernst Gielis (63) eveneens uit Oss.

Uitgeschreven werd Marcel Verwegen uit Lithoijen i.v.m. andere activiteiten. (DR)

7x proficiat

Bij het nakijken van oude nummers van ons blad zagen we dat er in 2022 maar liefst 7 van onze vrijwilligers al 10 jaar bij ons actief zijn. Hierbij dus een warm applaus voor John Hurkens, Jan Oomen, Piet Geurts, Karel van der Heijden, Nel van Haaren, Arnold van de Wetering en Hans Hamersma voor hun inzet in al die jaren! Ook onze in juli zo plotseling overleden vrijwilliger Peter Nederkoorn, was dit jaar 10 jaar bij ons. (DR)

Drew

Walter

Christina

Ernst

Oogsten van hopbellen